

№ 29.

Warszawa, d. 18 lipca 1925 r.

№ 29.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak.-Przedmieście 5 m. 4, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 40.
Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE**

SKF

**Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14**

339

ZE SPRAW CELNYCH. ZAKAZ PRZYWOZU.

W № 69 „Dziennika Ustaw“ z r. b. ukazało się drugie rozporządzenie rady ministrów z dn. 11 lipca r. b. w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów. Z wykazu podanego w § 1 tego rozporządzenia notujemy tylko towary, interesujące przemysł metalowy przetwórczy.

pozycja taryfy celnej:	Nazwa towaru:
77	Wyroby szklane.
79 p. 2	Koks.
149 p. 3, 4,	Wyroby z miedzi, stopów miedzi i innych metali
5, 6, 7, 8,	stopów wymienionych w poz. 143 oprócz towarów,
9, 10, 11.	wymienionych w pp. 1, 2, 10 i oprócz oprawek mo- siężnych do wyrobu lampek, dzwonów kościelnych.
153 p. 1.	Wyroby żelazne i stalowe, toczone, polerowane, szli- fowane, brązowane lub inaczej obrabione, rów- nież z dodatkiem drzewa, miedzi i jej stopów, oprócz osobno wymienionych i benzynowych lampek górni- czych oraz ich części.
153 p. 3.	Okucia do drzwi i okien.
153 p. 4, 6,	Nity, bolce, śruby, nakrętki i podkładki.
157.	Igły.
159.	Broń ręczna: biała, palna, pneumatyczna i automa- tyczna i gilzy, naboje, kapiszony i przybory do broni ręcznej.
167 p. 2.	Parowozy, tendry.
167 p. 21.	Maszyny do szycia.
167 p. 27.	Transmisje oprócz łożysk kulkowych i rolkowych bez płyt podstawowych i konsol.
167 p. 29.	Części do ogrzewania żeliwne obrabione.
168 p. 1, 2.	Wagi żelazne, przybory, części i odważniki do wag, oprócz wag sprężynowych do listów i automatycznych.
171	Wyroby zegarmistrzowskie.
172 p. 1,	Instrumenty muzyczne oprócz strun jelitowych.
2, 3, 4, 6,	
212.	Guziki i spinki.
216.	Przybory piśmienne, rysunkowe i malarskie.

§ 2 rozporządzenia głosi, że towary, wymienione w § 1, o ile pochodzą i przychodzą nie z Rzeszy Niemieckiej, zwalniane są od zakazu przywozu przez urzędy celne na podstawie świadectw pochodzenia (zaopatrzonych w wizę konsularną). Do dnia 15 sierpnia (włącznie) 1925 r. urzędy celne w razie nie przedstawienia świadectwa pochodzenia mogą zwalniać rodzaju to-

wary od zakazu przywozu również na podstawie innych dokumentów, stwierdzających pochodzenie towarów nie z Rzeszy Niemieckiej.

§ 3. Towary wymienione w § 1, pochodzące lub przychodzące z Rzeszy Niemieckiej, mogą być przez Ministra Przemysłu i Handlu zwalniane od zakazu przywozu w poszczególnych wypadkach lub w granicach pewnych kontyngentów w zależności od tego, w jakim stopniu wpuszczane są do Rzeszy Niemieckiej towary polskie.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze nie stosuje się do towarów, objętych:

- 1) ustawą z dn. 24 maja 1922 r. w przedmiocie ratyfikacji konwencji niemiecko-polskiej, dotyczącej Górnego Śląska, podpisanej w Genewie dn. 15 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1922 r. № 44 poz. 370),
- 2) umowami o małym ruchu granicznym,
- 3) przepisami o obrocie warunkowym, uszlachetniającym i reparacyjnym.

§ 5. Towary objęte tem rozporządzeniem mogą być przywiezione bez świadectw pochodzenia względnie bez pozwoleni Ministra Przemysłu i Handlu w ciągu 10 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile towary te zostały nadane do przewozu najpóźniej w przeddzień ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

W § 6 są podane zmiany, które zostają wprowadzone do rozporządzenia rady ministrów z dn. 17 czerwca r. b. w sprawie zakazu przywozu (patrz „P. M.“ № 26 z 1925 r.). Zmiany polegają na tem, że treść §§ 2 i 4 niniejszego rozporządzenia obowiązuje przy przywozie towarów wymienionych w rozporządzeniu z dn. 17 czerwca r. b., a także ustęp b § 5 tegoż rozporządzenia uchyla się.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie 4-go dnia po ogłoszeniu (ogłoszenie nastąpiło 13 lipca).

ZJEDNOCZENI POLSCY PRZEMYSŁOWCY METALOWI, SPÓŁKA AKCYJNA.

W końcu czerwca r. b., w lokalu własnym przy ul. Traugutta 4, odbyło się posiedzenie Rady Spółki, na którym dokonane zostały wybory władz na bieżący rok operacyjny.

Na prezesa Rady powołany został ponownie i jednogłośnie p. Stefan Przanowski, wiceprezesami Rady zostali panowie: prof. Zygmunt Sochacki oraz Stefan Benzeł.

Do Zarządu Spółki jednogłośnie wybrani zostali pp.: Kazimierz Ambrożewicz jako prezes, Wacław Woszczyński, Ludwik Hafner, Piotr Król i Stanisław Jan Okolski jako członkowie.

Naczelne kierownictwo Spółki spoczywa w rękach członka Rady i Zarządu p. S. J. Okolskiego. Dyrektorami Spółki są pp. T. Lecewicz i M. Bujalski.

Drukowane sprawozdanie z działalności Sp. Akc. Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1924 roku dowodnie świadczy o rozwoju tej placówki i wydatnej roli w życiu zrzeszonego przemysłu metalowego i przetwórczego. Gdy bowiem w roku 1922 ówczesna Kooperatywa Przemysłowców Metalowych liczyła kilkudziesięciu stałych odbiorców, Spółka w roku 1923 liczy ich zgórą stu, w r. 1924 liczba ich zwiększa się do 139, a w roku bieżącym do 250.

Obejmowanie coraz większej liczby odbiorców idzie w parze ze znacznym zwiększeniem obrotu towarowego Spółki. Podstawowymi artykułami obrotu są pełnowagonowe dostawy surowców, niezbędnych dla wytwórczości fabryk zrzeszonych w P. Z. P. M., jak: surowiec odlewniczy, żelazo, stal, metale półszlachetne, stopy żelazne, koks, węgiel, cegła ogniotrwała, kamień wapienny i t. p.

Pierwsze miejsce co do wysokości dokonanych obrotów zajmuje surowiec odlewniczy 76%, następnie idą: węgiel 22,4%, koks karwiński 13,2%, fragment 9,1%, koks górnośląski 8,3%, stal 7,1% żelazo 4,6%, metale półszlachetne 3,4%.

Sprawozdanie Spółki zawiera tablicę, podającą wahania cen surowców, żelaza handlowego, węgla, koksu i złomu żeliwnego w odstępach półmiesięcznych w ciągu roku 1924. Następnie umieszczone są tablice miesięcznych ilości ton poszczególnych towarów, dostarczonych przez Spółkę i obrotów w złotych. W ciągu 1924 roku ogólny tonaż towarów dostarczonych wyniósł 31 983,2 ton, wartość zaś ich 1 934 808 zł. Kapitał zakładowy spółki wynosi 312 500 zł., kapitał zapasowy 181 383 zł. 92 gr. Za 1924 rok Spółka wykazała zysk w wysokości 2 215 zł. 68 gr. Największe obroty ze Spółką dokonały fabryki metalowe: „M. Wojski i S-ka” w Lublinie, „Norblin, Bracia Buch i T. Werner” w Warszawie, „Wulkan” w Warszawie, „Wł. Ambrożewicz” w Warszawie i „Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów” w Warszawie.

Spółka posiada duże składy w domu własnym przy ul. Nowy Świat № 50, połączone ze sklepem dla detalicznej sprzedaży tych artykułów, które zrzeszone wytwórczości zużywają w drobnych ilościach.

Tu wspomnieć należy wszelkie artykuły odlewnicze, tygle grafitowe, tarcze ścierne, wiertła, pilniki, narzędzia, łożyska kulkowe, pasy, śruby, nity, nakrętki, smary, oleje i t. d.

Duża hala pokazowa przy sklepie, licząca 415 metrów kwadratowych powierzchni, zawiera bogaty asortyment obrabiarek i narzędzi prawie wszystkich wytwórczości krajowych. Dla uzupełnienia posiadanych obrabiarek typami niewyrabianymi w kraju, Spółka uzyskała pozwolenie na otwarcie w pomienionej hali składu wolnocłowego i obecnie organizuje sprowadzenie na swój skład obrabiarek zagranicznych.

Nie obliczona na doraźne zyski i widząca jedynie w zwiększonych obrotach podstawę swej pożytecznej działalności, Spółka zasługuje na baczną uwagę ze strony zrzeszonego przemysłu metalowego, gdyż jest

ona bez zaprzeczenia regulatorem cen na rynku wewnętrznym i tem potężniej rolę tę odgrywać będzie, im silniej zespoli się z nią zrzeszony przemysł metalowy przetwórczy.

MATERIAŁY DO HISTORJI PRZEMYSŁU METALOWEGO W POLSCE.

Rozpoczynając zbieranie materiałów do historii przemysłu metalowego w Polsce, Zarząd Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych zwraca się do p. p. Członków Związku z prośbą o komunikowanie wszelkich wiadomości, dotyczących powstania i rozwoju zakładów, przez nich reprezentowanych, oraz do wszystkich ludzi dobrej woli — o wskazywanie źródeł drukowanych i rękopiśmiennych, w starych kronikach i czasopismach, w archiwach fabrycznych i t. p. z których możnaby zaczerpnąć potrzebnych informacji o wytwórczości krajowej w dziale przemysłu metalowego. Pożądane jest dostarczenie Związkowi lub wskazywanie rycin i fotografii, charakteryzujących powstanie i rozwój fabryk metalowych, wizerunków osób, zasłużonych jako twórców i wybitnych kierowników zakładów przemysłowych, wynalazców polskich w tym dziale przemysłu i t. d.

Poniżej podajemy krótką wiadomość o historii powstania zakładów przemysłowych „Rzuców”, którą zawdzięczamy uprzejmości obecnego właściciela tych zakładów, p. Witolda Mokiejewskiego.

Z DZIEJÓW „RZUCOWA”.

Zakłady przemysłowe „Rzuców” w ziemi Radomskiej, które są członkami Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, należą do najstarszych zakładów przemysłu metalowego w Polsce. Według notatek w starych kronikach już w wieku XVI miały istnieć w Rzucowie, otoczonym wówczas zewsząd olbrzymimi puszciami, t. zw. „dymarki”, w których wytapiano żelazo z własnej rudy. W książce, wydanej ku czci Hyacyna Małachowskiego w roku 1782, znajdujemy już notatkę o wielkim piecu, przetapiającym rudę miejscową, i o dwóch „fryszerkach” — jednej własnej, drugiej dzierżawionej od majątku Chlewiska we wsi Jabłonica. Przez czas należenia Rzucowa do rodziny Leszczyńskich oraz Świętosławskich (za tych ostatnich w dzierżawie Kempnera) czynny był wielki piec w połączeniu z odlewnią. W roku 1836 majątek Rzuców przeszedł w ręce Wojciecha Krygera drogą kupna. Za czasów należenia do Wojciecha Krygera pobudowano oprócz poprzednio wymienionych fabryk pudlingarni oraz kalibrową walcownię żelaza (we wsi Wandowie, należącej do Rzucowa). W roku 1854 po śmierci Wojciecha Krygera Rzuców przeszedł na syna jego Andrzeja. Walcownię przeniesiono z Wandowa do Rzucowa, oprócz tego wybudowano gwoździarnię, wyrabiającą gwoździe z własnego żelaza. Wybudowano też zapalczarnię, która była czynna od roku 1879. W roku 1878 Rzuców został zakupiony przez wdowę po ciotecznym bracie Andrzeja Krygera Wilhelminę Geneli. Fabryki czynne były w poprzednim zakresie z wyjątkiem zapalczarni. W roku 1884 Rzuców został zakupiony przez Adama Mokiejewskiego. Po pożarze, któremu uległ wielki piec, wybudowano na jego miejscu piec kopułowe, czynne do dziś dnia, wyrabiające odlewy wszelkiego rodzaju (specjalność — buksy do wozów). W roku 1914 Rzuców przeszedł drogą kupna od Adama Mokiejewskiego na syna jego Witolda, obecnego właściciela.

Zakłady w Rzucowie dają w obecnej chwili pracę stu kilkudziesięciu robotnikom przy normalnem zatrudnieniu.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 17 lipca r. 1925 w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“).

- a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:
- Surówka odlewnicza „Chlewiska“ na węglu *Zł. gr.* 147.—
 - drzewnym 147.—
 - Surówka odlewnicza „Stąporków“ (loco huta)
 - № 0 156.—
 - Surówka odlewnicza „Stąporków“ (loco huta)
 - № 1 147.—
 - Surówka odlewnicza Ostrowiecka № 0 149.—
 - № 1 147.—
 - № 2 138.—
 - Surowka odlewnicza Witkowska № I (ocłona) 157.—
 - Złom żeliwny (fragment lany) 120.—
 - Żelazo handlowe krajowe 200.—
 - Bednarka gorąco walcowana 235.—
 - Bednarka zimno walcowana 405.—
 - Walcówka (drut okrągły od 5 1/2 do 13 mm., kwadratowy od 5 1/4 do 8 mm.). 265.—
 - Blacha (cena zasadnicza) 270.—
 - Koks karwiński 39.—
 - Koks górnośląski twardy 28.85
 - miękki 28.85
 - Węgiel kowalski myty cieszyński 37.35
 - górnośląski gruby 24.60
 - Węgiel dąbrowski gruby 23.20
 - Cegła ogniotrwała normalna (za sztukę gr. 15) 56.—
 - kopulakowa 60.—
 - Gлина ogniotrwała mielona 25.—
 - Zaprawa szamotowa 35.—
 - Grafit podwójnie szlamowany (bez cła) . . . 141.—
 - Kamień wapienny 4.—
- b) za 100 kg. loco skład Warszawa:
- Pokost chemicznie czysty gwarantowany . . . 215.—
 - Olej wrzecionowy 3 — 4/20° 24,21
 - 5 — 6/20° 30,19
 - „ maszynowy III 3 — 3,5/50° 33,87
 - IV 4 — 4,5/50° 35,97

- Olej maszynowy V 5 — 5,5/50° 40,17
- VI 6 — 6,5/50° 43,32
- VII 7 — 7,5/50° 46,47
- Olej cylindrowy do pary przegrzanej 60,96
- „ „ „ „ nasyconej 220—230° 44,68
- Smar Tovotte'a 50,69
- Benzyna 721/730 81,60
- 751/760 58,80
- 771/780 45,50

- c) za m.³ loco skład Warszawa:
- Deski sosnowe obrzynane 3/4” i grubsze . . . 60.—
 - „ stolarskie 3/4” i grubsze 110.—
 - Kantówka obrzyn. 3 — 6 m. długości 65.—

Ceny odlewów ze stopów specjalnych.

Koło odlewni metali półszlachetnych notuje następujące ceny odlewów ze stopów specjalnych, przepisanych przez ministerstwo kolei żelaznych dla taboru P. K. P.

<i>Gatunek stopu i marka</i>	<i>Cena za 100 kg.</i>
Bronz panewkowy VII ₁	390 złotych
osprzętowy VII ₂	365 „
fosforowy VII ₃	395 „
Mosiądz VIII	285 „

Powyzsze ceny rozumieją się przy wadze jednej sztuki odlewu nie niżej 2 kg. Za odlew wagi poniżej 2 kg. dolicza się do cen powyższych 8%.

Cena odlewów z metali półszlachetnych.

Podług notowań Koła Odlewni metali półszlachetnych od dnia 15 stycznia obowiązują aż do odwołania następujące ceny na:

- armaturę mosiężną 2 zł. 75 gr.
- armaturę brązową 3 zł. 65 gr.
- fosforbrązową 3 „ 75
- odlew mosiężny galanteryjny 4 „ 00

Ceny te rozumieją się za 1 kg. loco fabryka bez opakowania za gotówkę.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej

w dn. 16. VII. 25 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr

Aluminium 3113	Miedź standard 1539
Antymon 1728	Ołów miękki 782
Cyna standard 6450	Nikiel 4113
Cynk hutniczy 955	Rtęć 10448
Miedź elektrolityczna . . 1626	Srebro za 1 kg. 108

Tendencja spokojna

Tow. Akc. J. JOHN w Łodzi

WYRABIA JAKO SPECJALNOŚĆ:

Transmisje i części transmisyjne; **Koła** zębate; **Naprężacze** pasów i t. p. Konstrukcja lekka i solidna; wykonanie wzorowe; minimalne zużycie siły i smarów. Dostawa normalnych części z zapasu.

Tokarki szybkotnące, konstrukcji nowoczesnej wykonane najdokładniej, o wysokości kłów 150, 230 i 300 mm i długości toku do 3 metrów. Łby rewolwerowe, lunety, uchwyty samocentrujące. **Imadła** równoległe o szerokości szczęk 100 mm.

Wiertarki słupowe 32 i 40 mm.

Kalandry wszelkiego rodzaju dla przemysłu włókienniczego i papierniczego jak: rolkowe, frykcyjne, wodne, matowe, **finiszowe** prasy nieckowe (Muldenpressen). Wykonanie pierwszorzędne, w niczem nieustępujące najdroższemu zagranicznemu kalandrom. Około 200 kalandrów w ruchu. **Reparacja** walców, obtaczanie, szlifowanie i objanie bawełną, jutą lub papierem.

Śruby z nakrętkami wszelkiego rodzaju.

Kotły żeliwne oryg. Strebel'a do ogrzewań centralnych.

Ruszty ekonomiczne podług własnego systemu i **odlewy** według nadesłanych modeli lub rysunków.

Własne biura sprzedaży:

WARSZAWA	LWÓW	KRAKÓW	POZNAŃ	KATOWICE	LUBLIN	GDAŃSK
Jerozolimska 51	Zybkiewicza 39	Basztowa 24	Cieszkowskiego 8.	Batorego 4	Krak.-Przedm. 58	Schüsseldamm 62

- Aparaty do spawania:**
Tow. Akc. „Perun”, Warszawa.
Biuro: Wspólna 59, tel. 89-34.
Fabryka: Grochowska № 52,
tel. 201-16.
- Armatura na parę i wodę:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Beczki żelazne:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Druty wszelkiego rodzaju:**
Dąbrowski Przemysł Druciany B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.
- Dźwigniki—Łańcuchy:**
Bracia Jenike, inż. Warszawa, Aleja Jerozolimka 20 tel.: 29-64 i 220-00.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Sila”, Chłodna 5, tel. 47-78.
- Garnki i przewody rurowe:**
Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Garbarskie maszyny:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Gryzarki:**
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Gryzarki uniwersalne:**
Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Waldemar Krusche i S-ka w Pabjanicach.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Gwoździarki i ciągariki:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Imadła:**
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Imadła ślusarskie kute:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Kalandry:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Konstrukcje żelazne:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski Sp. Akc. w Lublinie.
* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Konstrukcje żelazne, schody, ciepłarnie:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Koła wozowe o obręczach prasą nasadzanych:**
Fabryka Kół i Wozów M. Margulies Płock.
- Kotły parowe:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Kuto lane odlewy:**
Inż. Gniazdowski Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.
- Kuźnie połowe:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Liny stalowe—Drut stalowy:**
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Aleja Jerozolimka 20 tel.: 29-64 i 220-00.
- Lokomobile przemysłowe:**
Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.
- Łańcuchy elektryczne spawane i patentowane (Victor) do celów gospodarczych i technicznych:**
Dąbrowski Przemysł Druciany B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.
- Łańcuchy rolkowe:**
Do samochodów ciężarowych, osobowych i motocyklowych. Łańcuchy Galla do transmisyj i przegubowe, Fabryka St. Kubiak, Warszawa, Hrubieszowska 9 tel. 75-44.
- Łańcuchy „Galla”:**
Transmisyjne, ciężarowe i rolkowe wszelkich wymiarów. Bracia Mencil, Fabryka Wyróbów Żelaznych. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.
- Maszyny rolnicze:**
Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.
- Młocarnie szerokomłotne syst. „Jaehne”:**
Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Waldemar Krusche i S-ka w Pabjanicach.
- Maszyny ceglarskie:**
B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Narzędzia do obróbki metali:**
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Nity blacharskie saskie:**
Dąbrowski Przemysł Druciany B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.
- Obrabiarki do metali i drzewa:**
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Odlewy żelazne:**
Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Odlewnie żelaza:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Odlewnie żelaza i metali:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Okna żelazne:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
- Okna żelazne i drewniane z własnym okuciem fabrycznym:**
Jan Broda, Toruń.
- Okucia budowlane i meblowe:**
Jan Broda, Toruń.
- Pędnie:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
* B-cia Steinberg i S-ka, w Warszawie Wronia 80.
- Piece żelazne syst. powolnego spalania:**
Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Pompy:**
Brandel, Witoszyński i S-ka, Grochowska 37.
- Prasy ekscentryczne, frykcyjne i balansowe:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Prasy, tłoczkarki cierne: mimośrodowe i balansowe:**
B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
* Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Prasy mimośrodowe:**
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Przewody rurowe:**
* Spółka Akcyjna Budowy Kociołów Parowych i Maszyn. „W. Fitner i K. Gamper” w Sosnowcu.
- Sikawki i narzędzia ogniowe:**
Bracia Mencil, Fabryka Wyróbów Żelaznych i Sikawek. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.
- Sprężyny do mebli:**
Dąbrowski Przemysł Druciany B-cia Klein w Dąbrowie Górniczej.
- Śruby, nakrętki, nity:**
Bartelmuss i Suchy. Bielsko (Śląsk).
- Śruby:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Strugarki:**
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Suwnice:**
Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Suwnice (kran) mostowe, przesuwne, dźwigi pionowe-elektryczne, transmisyjne, ręczne:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.
* Bracia Jenike, inż. Warszawa, Aleja Jerozolimka 20 tel.: 29-64 i 220-00.
* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Sila”, Chłodna 5, tel. 47-78.
- Taczki żelazne 75 i 100 litr. pojemności:**
Jan Broda, Toruń.
- Tokarki:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Traki i wszelkie obrabiarki do drzewa:**
„Unia” Zjednoczone Fabryki Maszyn Tow. Akc. Oddział: C. Blumwe i Syn, Bydgoszcz-Wilczak.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Turbiny wodne syst. Francis’a o wysokim współczynniku pożytecznego działania L. Warwański, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.**
- Urządzenie do motorów na gaz ssany (generatory):**
Eberhard, Wolski i S-ka, Szara 12.
- Wagony waskotorowe osobowe i towarowe:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Walce żeliwne utwardzone:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Wialnie do czyszczenia zboża:**
Fabryka Maszyn Rolniczych M. Margulies Płock.
- Wiertarnie kolumnowe szybkie:**
Najnowsze typu. L. Warwański, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.
* Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Waldemar Krusche i S-ka w Pabjanicach.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
- Wiertarki:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Dyrektor Zarządzający inż. S. J. Okolski.

REDAKTOR inż. Maurycy Chorzewski.

CENY OGŁOSZEŃ: Cała strona złp. 180; pół strony złp. 100; 1/4 strony złp. 60; 1/8 strony złp. 40;
Drobne ogłoszenia: tekst 3 wierszowy 30 zł. kwartalnie; za każdy wiersz dodatkowy 5 zł. kw.
Członkowie Związku zamawiający ogłoszenia bezpośrednio, otrzymują stosowny rabat.